

EWA ŚNIEŻYŃSKA-STOLOT

EZECHIEL CERCHA MINIATURZYSTA

Z CYKLU „ZAPOMNIANI MIESZKAŃCY KRAKOWA”

Wiadomości o życiu i twórczości Ezechiela Cerchy są skromne, mimo że w rodzinie przetrwała jego legenda jako cieszącego się protekcją króla Stanisława Augusta miniaturzysty, którego uczniami byli Antoni Oleszczyński i Wojciech Korneli Stattler, oraz skrzypka koncertmistrza. Wzmiankowany jest jednak w słownikach artystów¹.

Ezechiel Cercha urodził się w zasymilowanej włoskiej rodzinie, która notowana jest w Polsce od początku wieku XVIII. Jego pradziadkiem był Maciej Cercha, mydlarz (zm. przed 1752), który w roku 1702 mieszkał w domu przy ul. Floriańskiej 49 jako „inquilina”. W 1720 roku jego żona Salomea Wischabr otrzymała w spadku połowę tej kamienicy, a w 20 lat później cała kamienica stała się własnością Cerchów². Jego dziadek Józef, także mydlarz, mieszczanin krakowski „zacnie sławny”, był już właścicielem kilku kamienic przy ulicy Floriańskiej (nr: 22, 32, 45)³. Rodzicami Ezechiela byli Filip i nieznanego nazwiska Barbara, którzy kupili kamienicę przy ul. Floriańskiej 45 w roku 1788⁴. Wcześniej, od roku 1781, kamienica ta była

---

¹ Archiwum Narodowe, GK-1, list J. Lępkowskiego do E. Rastawieckiego, 31 lipca 1849; Cecylia z Cerchów Pałk-Lenczowska, *Wspomnienia rodzinne*, rkps ok. 1950, wł. rodziny; E. Rastawiecki, *Słownik malarzów polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej przebywających*, t. 1, Warszawa 1850, s. 85; T. S.[Szydłowski], *Cercha Ezechiel* [w:] U. Thieme, F. Becker, *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler*, t. 6, Leipzig 1912, s. 291; F. Kopera, *Cercha Ezechiel* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 3, 1937, s. 232; A. Melbchowska-Luty, *Cercha Ezechiel* [w:] *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających*, t. 1, Wrocław 1971, s. 302; S. Opalińska, E. Śnieżyńska-Stolot, *Pomniki Krakowa Maksymiliana i Stanisława Cerchów z tekstem Feliksa Kopery w 110. rocznicę wydawnictwa*, „Rocznik Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie”, R. 60: 2015, s. 217.

² A. Chmiel, *Domy krakowskie. Ulica Floriańska*, cz. 1, Biblioteka Krakowska (dalej: BK), nr 54, Kraków 1917, s. 156, 175; cz. 2, ibidem, nr 57–58, Kraków 1920, s. 98.

³ Ibidem, cz. 2, s. 98, 140.

⁴ Ibidem, cz. 1, s. 156. Młodszym bratem Ezechiela był Filip, zegarmistrz, w roku 1808 wyzwolony na czeladnika kunsztu zegarmistrzowskiego, którego ślub z Marianną Jordan odbył się w roku 1811 w kościele św. Szczepana, AN, 3166, Akta cechu zegarmistrzowskiego, s. 119. Z tej

własnością Józefa Cerchy, który w oficynie, w drewnianej szopie, prowadził mydlarnię. Rodzice Ezechiela sprzedali kamienicę w roku 1802 na licytacji, co wskazuje, że mydlarstwo w tym czasie już się nie opłacało. Niestety, data urodzin Ezechiela Cerchy – podobnie jak data ślubu jego rodziców – nie jest znana, ale można przypuszczać, że przypadała między rokiem 1781 a 1783⁵. Wiadomo, że Ezechiel w roku 1803 uczęszczał do Gimnazjum św. Anny w Krakowie⁶.

Kolejna wiadomość, z 24 września 1808, wskazuje, że Ezechiel Cercha przejazdem przebywał w Warszawie, mieszkał przy Krakowskim Przedmieściu 432, w kamienicy Kipkiego. W „Gazecie Warszawskiej” reklamował swe umiejętności malowania miniatur oraz możliwość dawania lekcji podstaw rysunków postaci i pejzaży⁷. Wynikałoby stąd, że Cercha między rokiem 1803 a 1808 uczył się w Krakowie malarstwa, a zwłaszcza malowania modnych wówczas miniatur, ale nie wiadomo, pod czym kierunkiem. Mógł być to Dominik Oesterreicher (Estreicher), który w latach 1801/1802 i 1802/1803 uczył rysunków w Gimnazjum św. Anny i udzielał też wieczornych lekcji malarstwa „u siebie w domu”⁸. Należałby więc do uczniów Estreichera, jak Jan Wincenty Kopff, Jan Nepomucen Danielski, Wojciech Korneli Stattler czy Józef Peszka⁹.

Pobyty Cerchy w Warszawie w roku 1808 był chwilowy, gdyż – jak inni malarze miniatur i portreciści – w poszukiwaniu pracy podróżował między miastami i dworami oraz zabiegał o uczniów, zamieszczając ogłoszenia w prasie¹⁰. Anonsów takich w „Gazecie Warszawskiej” i „Kurierze Warszawskim”, jak wykazał Andrzej Ryszkiewicz, było na początku wieku XIX wiele¹¹. Z drugiej strony wiadomo, że

---

linii pochodzili rysownicy i malarze Maksymilian Cercha (1818–1907) i Stanisław Cercha (1867–1919).

⁵ Wielka Genealogia Minakowskiego ID:psb.2665.1 podaje datę urodzenia około 1783.

⁶ J. L e n i e k, *Księga pamiątkowa ku czci jubileuszu trzechsetnej rocznicy założenia gimnazjum św. Anny*, Kraków 1888, s. 210.

⁷ „Gazeta Warszawska” nr 77 z 24 IX 1808, dod. 2, s. 1276: „Doniesienia, Ezechiel Cercha przejeżdżający Miniaturzysta podaje do publicznej wiadomości, iż za słuszną cenę podejmie się robić Miniatury, zaręcza za najlepsze trafienie i najdelikatniejszy pędzel. Tudzież kto by sobie życzył brać lekcje sposobu robienia Miniatur lub fundamenta Rysunków Figur Pejzaży, także szkic nocnych, wyżej wyrażony przyrzeka wszystkim dołożyć starania, aby uczniom dać jak najlepszą informacją”. Określenie „szkic nocnych” może dotyczyć modnych w wieku XVIII portretów *Silhouette*.

⁸ J. L e n i e k, *Księga pamiątkowa...*, s. CLXXIII.

⁹ K. D ż u ł y Ń s k a, B. F i s c h i n g e r o w a, *Estreicher Dominik Franciszek à Paulo* [w:] *Słownik artystów polskich...*, t. 2, Wrocław 1975, s. 174–176; D. W y s o c z a Ń s k a, *Notatki o kształceniu artystycznym w Krakowie w XVIII i XIX wieku*, „Rocznik Krakowski”, t. 46, 1975, s. 87, 91; J. P o l a n o w s k a, *Kopff Jan Wincenty* [w:] *Słownik artystów polskich...*, t. 4, Wrocław 1986, s. 102–103; Z. M i c h a ł c z y k, *Krakowski cech malarzy w czasach upadku i początki ambicji akademickich w jego kręgu na przełomie XVIII i XIX wieku*, „Modus”, t. 8–9, 2009, s. 106; P. B i l i Ń s k i, *Studium z dziejów liceum i gimnazjum Św. Anny w Krakowie*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, t. 54, 2009, s. 36.

¹⁰ A. R y s z k i e w i c z, *Początki handlu obrazami w środowisku warszawskim*, Kraków 1852, s. 19; J. P o l a n o w s k a, *Peszka Józef* [w:] *Słownik artystów polskich...*, t. 7, Warszawa 2003, s. 41; L. K r u c z e k, *Gabinet miniatur, Muzeum Zamkowe w Pszczynie*, Pszczyna 2001, s. 6.

¹¹ A. R y s z k i e w i c z, *Początki handlu obrazami...*, s. 18.

pod koniec wieku XVIII kolonia włoska zaczęła się przenosić z Krakowa do Warszawy¹². Być może w następnych latach Cercha kilkakrotnie przebywał w Warszawie i wtedy jego uczniem był Antoni Oleszczyński, który przyjechał tam w roku 1810, a wyjechał na studia do Petersburga siedem lat później¹³.

Na stałe osiadł Cercha w Warszawie nieco później, gdyż 12 marca 1817 odbył się tam jego ślub, a 30 czerwca tegoż roku wstąpił do loży masonskiej „Świątynia Izis”¹⁴. Ta stołeczna loża działała na wschodzie Warszawy od roku 1780, podlegała prowincjonalnej loży „Katarzyny pod Gwiazdą Północy”, zwanej później „Stanisława Augusta pod Gwiazdą Wschodnią”, stąd być może w tradycji rodzinnej przekonanie, że Cercha cieszył się protekcją ostatniego króla. Działalność „Świątyni Izis” – tak o charakterze edukacyjnym, jak politycznym – zamarła po abdykacji Stanisława Augusta, a została reaktywowana 17 grudnia 1808 i trwała do roku 1821¹⁵. Wśród jej członków byli także malarze, między innymi miniaturzysta Stanisława Augusta Józef Kosiński, który pełnił w loży różne funkcje. Cercha nie był jednak zbyt zaangażowany w działalność loży, skoro w roku 1820 określony jest jako członek nieczynny¹⁶. Niedawno została ustalona data śmierci Cerchy w Warszawie – 8 stycznia 1828¹⁷.

Twórczość Ezechiela Cerchy znana jest z siedmiu miniatur, w tym pięciu zachowanych. Dwie z nich, dotąd nieodnalezione, eksponowane były na wystawie miniatur we Lwowie w roku 1912 i w Krakowie w 1939¹⁸. Pierwsza, określona jako „P. Bronikowska, matka Romanowej Zaleskiej”, sygnowana „Ez. Cercha 1812”, będąca własnością Kazimierza Chłapowskiego w Kopaszewie (pow. Kościan), przedstawia kobietę na tle krajobrazu, ubraną w białą suknię i fioletowy szal, ze „złotym naramiennikiem” na lewej ręce¹⁹. Druga miniatura, również sygnowana, określona jest jako „Amorek”, a przedstawia dziecko z koszem kwiatów²⁰.

¹² S. Tomkowi cz, *Włoscy kupcy w Krakowie w XVII i XVIII wieku*, „Rocznik Krakowski”, t. 3, 1900, s. 12, 25.

¹³ J. Polanowska, *Oleszczyński Antoni* [w:] *Słownik artystów polskich...*, t. 6, Warszawa 1998, s. 242.

¹⁴ Wielka Genealogia Minakowskiego ID:psb.2665.1; S. Małachowski-Łempicki, *Wykaz polskich łóż wolnomularskich oraz ich członków w latach 1738–1821*, Kraków 1929, s. 117, 119, 124–126, s. 164, poz. 218; K. Załęski, *Słownik wolnomularzy polskich zawodów wyzwolonych*, „Ars Regia”, 2006–2007, 10/17, s. 177–201.

¹⁵ S. Małachowski-Łempicki, *Wykaz polskich łóż wolnomularskich...*, s. 164, poz. 218; L. Hass, *Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej w XVII i XIX wieku*, Wrocław 1982, s. 168, 177, 209, 232. „Świątyni Izis” zlecono w roku 1787 opracowanie projektu encyklopedii.

¹⁶ S. Małachowski-Łempicki, *Wykaz polskich łóż wolnomularskich...*, s. 233, poz. 1678, s. 239, poz. 4541.

¹⁷ Wielka Genealogia Minakowskiego ID:psb.2665.1.

¹⁸ W. Bachowski, M. Treter, *Wystawa miniatur i sylwetek we Lwowie 1912*, s. 18, 58, poz. 213, 232; Art. S., *Wystawy lwowskie*, „Tygodnik Ilustrowany”, 1912, 1, s. 544; K. Buczkowski, Z. Przeorska-Exnerowa, *Wystawa miniatur we wnętrzach palacu hr. Pusłowskiego*, Kraków 1939, poz. 254.

¹⁹ Gwasz na kości słoniowej, 78×78 mm.

²⁰ Akwarela na kości słoniowej, owal, 60×48 mm, sygn. Cercha Ezechiel. W roku 1912 była

Pozostałe miniatury znajdują się w zbiorach rodziny, w Muzeum Zamkowym w Pszczynie, w Muzeum Narodowym w Krakowie, a ostatnio dwie pojawiły się na licytacji internetowej. Trzy z tych miniatur są sygnowane, ale niedatowane. Najstarsza w zbiorach rodzinnych przedstawia Madonnę (ryc. 1) i jest kopią jakiegoś barokowego obrazu. Sądząc po oprawie, mogła powstać około roku 1810²¹. Przedstawia popiersie kobiety zwróconej w trzech czwartych w lewo. Głowę ma nakrytą podwójnym maforium, białym i szaroniebieskim, spływającym na ramiona, spod którego widoczne są rozdzielone na środku jasne włosy. Twarz, o wysokim czole i drobnych ustach, ma nos i łuki brwi lekko zarysowane, a spojrzenie skierowane jest w dół. Tło jest jasne, naturalne, czyli kolor kości słoniowej, na której namalowana jest miniatura.

Miniatura w Muzeum Zamkowym w Pszczynie, sygnowana „Cercha E. Kraków”, przedstawia Stanisława Wodzickiego (ryc. 2). Leon Dietz d’Arma, poprzedni właściciel miniatury, kupił ją za pośrednictwem firmy Brachel w roku 1942 „od rodziny”, przy czym nie wiadomo, czy chodzi o rodzinę Cerchy, czy Wodzickiego, obydwie mieszkające w Krakowie²². Wewnątrz oprawy znajduje się kartka z napisem: „Miniaturę nie skończyłem bo nie było czasu”²³.

Wodzicki, ujęty do pasa, stoi lekko zwrócony w prawo, oparty o pulpit, na którym widoczny jest kałamarz z gęsim piórem. W prawej ręce trzyma rulon dokumentu. Ubrany w granatowy frak mundurowy, zapinany na guziki, z haftowanym czerwono-złotym kołnierzem i mankietami. Głowa ujęta jest na wprost. Zaczesane do przodu włosy oraz bokobrody są jasne w kolorze. Twarz jest pociągła, o wyrazistych rysach i szarych oczach. W tle widać wnętrze z zawieszoną czerwoną kotarą i otworem okiennym po prawej stronie, przez który widać niebo.

Istnieje kilka portretów Stanisława Wodzickiego, w tym najbardziej znane to portret w Muzeum Historycznym m. Krakowa, namalowany w roku 1817 przez Józefa Brodowskiego, oraz drugi, pędzla Józefa Peszki z roku 1819, w Muzeum

---

w zbiorach Gustawa Wilhelma Ludwika Soubise-Bisier (1849–1937), antykwariusza i kolekcjonera w Warszawie, następnie Edwarda Neprosa (1870–1928), warszawskiego przemysłowca i kolekcjonera. W 1930 była wystawiona na licytacji zbiorów Neprosa w jego dawnym mieszkaniu przy ul. Wierzbowej 11/27, *Pamiętnik wystawy miniatur oraz tkanin i haftów, urządzonej w domu własnym w Warszawie przez Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości w czerwcu i lipcu 1912*, Warszawa 1912, s. 151, poz. 1555; *Licytacja LXVI, Katalog zbiorów Edwarda Neprosa*, „Dom Sztuki” Sp. Akc., Warszawa 1930, poz. 373, s. 18, miniatura wyceniona na 70 zł, s. 4.

²¹ Gwasz na kości słoniowej, 76×60 mm, oprawa brąz posrebrzany.

²² Akwarela i gwasz na kości słoniowej, ośmiobok 65×60 mm, oprawa brąz pozłacany, nr inw. MP/S/3718. *Zeszyt I. Katalog zbioru miniatur wg stanu w miesiącu – lipcu 1944 r. Własność inż. L. Dietz d’Arma w Krakowie*, nr kat. 35: „Portret hr. Wodzickiego Stan. prezydenta woln. miasta i Rzeczposp. krakowskiej” (wł. prywatna). Zapewne właścicielem firmy był Józef Brachel w Krakowie. Wypis z karty katalogu muzealiów MP: L. Kruczek, data wypełnienia karty: lipiec 1974, sposób nabycia: zakupiono od Leona Dietz d’Army w Zabrze 1969. L. Kruczek, *Miniatury płaskorzeźby i sylwetki XVI–XX wieku, Katalog zbiorów*, Pszczyna 1987, poz. 8; H. Kamińska-Krassowska, *Wystawa miniatur muzeum w Pszczynie w zamku królewskim w Warszawie*, „Biuletyn Historii Sztuki”, R. 50: 1987, nr 3, s. 253–261; L. Kruczek, *Gabinet miniatur...*, s. 6.

²³ *Zeszyt I. Katalog zbioru miniatur...*

Narodowym w Krakowie²⁴. Omawiana miniatura datowana jest w katalogu Dietz d'Army na początek XIX wieku, a w katalogu zbiorów pszczyńskich – po roku 1815, co łączy się z pełnieniem przez Wodzickiego funkcji prezesa Senatu Rzeczypospolitej Krakowskiej²⁵. Dla określenia czasu jej powstania istotne są następujące fakty:

- młodzieńczy wygląd Wodzickiego, w porównaniu z innymi jego portretami;
- brak Wielkiej Wstęgi i Gwiazdy Orderu św. Stanisława, który Wodzicki miał otrzymać w roku 1812;
- to, że Cercha namalował miniaturę w Krakowie, który od roku 1808 wielokrotnie opuszczał i dlatego, być może, nie ukończył malować miniatury.

Wodzicki, po zajęciu Krakowa przez wojska Księstwa Warszawskiego, zaczął organizować administrację państwową na wzór francuski i utworzył departament krakowski. W roku 1809 został zastępcą, a następnie prefektem policji krakowskiej departamentu krakowskiego²⁶. Miał wtedy 35 lat, co zgadza się z wyglądem postaci na miniaturze i pozwala datować ją na rok 1809.

Kolejna – to sygnowana miniatura w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie, przedstawiająca Józefa Zakulskiego (ryc. 3), o którym wiadomo tylko tyle, że w roku 1815 wziął ślub z Anną Pady w krakowskim kościele Wszystkich Świętych, a jego siostrą, zmarłą w 1832 roku, była Helena Biedmaillerowa²⁷. Sądząc z tego, że miniatura przedstawia młodzieńca dwudziestoparoletniego, można przypuszczać, że została namalowana krótko przed jego ślubem, czyli przed 1815 rokiem.

Miniatura ma kształt ośmioboku, ale sama postać ujęta jest w owalu, a pola między tymi dwoma kształtami zamalowano czarną farbą. Przedstawia popiersie młodego mężczyzny w granatowym fraku, białej koszuli, zapinanej na guziki, i halsztuku, zwróconego w trzech czwartych w lewo. Sylwetka Zakulskiego jest wysmukła, głowę otaczają bujne, kręcone włosy. Twarz jest wydłużona, w rysunku ust i niebieskich oczu oraz włosów nosi jeszcze cechy tradycji rokokowych. Tło jest szaroniebieskie, a karnację twarzy tworzy kolor kości słoniowej, na której namalowana jest miniatura, podmalowanej brązami.

Niedawno dwie malowane przez Ezechiela Cerchę miniatury pojawiły się na aukcji internetowej. Jedną przedstawia nieznanego młodego mężczyznę i jest sygnowana, druga, niesygnowana – nieznaną kobietę (ryc. 4). Obydwie miniatury tworzą

²⁴ H. Blak, B. Małkiewicz, E. Wojtałowa, *Malarstwo polskie XIX wieku, Katalogi Zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie, S.N.*, Kraków 2001, poz. 666.

²⁵ *Zeszyt I. Katalog zbioru miniatur...*; L. Kruczek, *Miniatury płaskorzeźby...*, poz. 8; eadem, *Gabinet miniatur...*, s. 6.

²⁶ K. Bąkowski, *Kronika krakowska 1796–1848*, cz. 3, BK, nr 42, Kraków 1909, s. 149; A. Gerhardt, *Rodzina Wodzickich w Krakowie w XVIII i XIX wieku*, ibidem, nr 141, Kraków 2001, s. 32, 36, 76; P. Hapanowicz, *Hrabia Stanisław Wodzicki (1764–1843) – konserwatywny mąż stanu* [w:] *Wolne miasto Kraków 1815–1846. Ludzie – wydarzenia – tradycja*, red. P. Hapanowicz, M. Jabłoński, Kraków 2015, s. 93–101.

²⁷ K. Buczkowski, Z. Przeorska-Exnerowa, *Wystawa miniatur we wnętrzach...*, s. 56, poz. 254. Akwarela na kości słoniowej, ośmioboczna, 56×42 mm, oprawa brąz pozłacany, sygn. Ezechiel Cercha, Muzeum Narodowe w Krakowie, nr inw. III min. 14. Na odwrocie napis: „Józef Zakulski brat mojej matki Heleny z Zakulskich Biedmaillerowej zmarłej 31 grudnia 1832 roku”.

parę, malowane są na owalnych płytkach kości słoniowej, oprawnych w jednakowe prostokątne oprawy z brązu, pozłacane, z zawieszeniem u góry. Sądząc po oprawach, można datować je na około roku 1810, a więc na okres podróży Cerchy między Krakowem i Warszawą.

Sygnowana – to popiersie młodzieńca, zwróconego w trzech czwartych w lewo, ubranego w szaro-fioletowy frak z czarnym aksamitnym obszyciem kołnierza i biały halsztuk. Włosy młodzieńca są brązowe, zaczesane do góry, rozwiane. Twarz jest owalna, o szerokim nosie, wyraziście zarysowanych ustach, nakrytych cienkim wąsikiem. Karnacja twarzy jest niebieskawa, a kolor tła przechodzi od różu do błękitu. Układ popiersia nieznannej kobiety jest taki, jak na innych miniaturach – w trzech czwartych w lewo. Ubrana jest w niebieską suknię o głębokim dekolcie, obszytym perełkami. Głowa otoczona jest puklami czarnych włosów, rozdzielonych na środku, z lokiem opadającym na szyję po prawej stronie. Twarz kobiety jest owalna, o dużych, niebieskich oczach i wydatnym nosie, lawowana. Tło podmalowane kolorem szarym, przechodzącym w błękit²⁸.

Omówione miniatury pochodzą z wczesnego okresu życia Cerchy, ale charakteryzują się dobrym opanowaniem warsztatu malarskiego, a także wyczuciem koloru i wydobyciem charakteru modelu. Zgodnie z tradycją, zapoczątkowaną pod koniec wieku XVIII przez Rosalbę Carrierę, Cercha malował miniatury na cienkich płytkach kości słoniowej, owalnych lub ośmiobocznych. Płytki bielono na słońcu, polerowano pumeksem, odtłuszczano żółcią wołową. Zarys portretowanej postaci przenoszono z cienkiego papieru, zakreślonego od spodu miękkim ołówkiem, a do malowania używano akwareli lub gwaszu, nakładając farbę od ciemniejszych kolorów do jaśniejszych, a na końcu kładąc tzw. bliki²⁹. Sądząc po zachowanych miniaturach, Cercha malował długimi, delikatnymi pociągnięciami – jak zapewniał – najdelikatniejszym pędzlem, a technikę zbliżoną do puentylizmu zastosował jedynie w tle miniatury z wizerunkiem mężczyzny, wystawionej na licytacji internetowej. Wbrew opinii Feliksa Koperę, miniatury Cerchy nawiązują do miniatur angielskich, które charakteryzowała optyczna lekkość, delikatność pędzla i jasne barwy³⁰. Zauważa się też przejście od tradycji rokokowej ku realizmowi oraz odejście od wykorzystywania kości słoniowej dla karnacji twarzy, o czym świadczy miniatura przedstawiająca nieznaną młodzieńca.

Ezechiel Cercha należał do wielu zapomnianych mieszkańców Krakowa, którzy tworzyli klimat artystyczny miasta w wieku XIX, a cykl – w ramach którego zamieściłam mój artykuł – ma zachęcać do opracowywania działalności takich postaci.

---

²⁸ Akwarela na kości słoniowej, 55×40 mm, oprawa brąz pozłacany. Nad głową kobiety zamalowany napis (?) „s.Jeżów...”

²⁹ K. Buczkowski, Z. Przeorska-Exnerowa, *Wystawa miniatur we wnętrzach...*, s. 15; L. Kruczek, *Gabinet miniatur...*, s. 6–7.

³⁰ F. Kopera, *Cercha Ezechiel*, s. 232; L. Kruczek, *Gabinet miniatur...*, s. 7.

EWA ŚNIEŻYŃSKA-STOLOT

EZECHIEL CERCHA THE MINIATURIST.
FROM THE 'FORGOTTEN INHABITANTS OF CRACOW' CYCLE

Summary

Ezechiel Cercha, a miniaturist, was descended from an assimilated Italian family, one recorded in Cracow from the early 18th century. The exact date of his birth is not known, but it falls between 1781 and 1783. In 1803 he attended the St Anne Gimnazjum (Secondary School). He was probably trained in miniature painting by Dominik Oesterreicher (Estreicher). From 1808 he journeyed to Warsaw, where he settled permanently in 1817 and where he died on 8 January 1828. His miniatures are rarities. Two of them, untraced till now, were on display at the exhibition of miniature paintings in Lwów (Lviv) and Cracow ('P. Bronikowska' and an 'Amorino'). The surviving works are now in a private collection (the 'Madonna'), at the Castle Museum in Pszczyna ('Stanisław Wodzicki'), and at the National Museum in Cracow ('Józef Zakulski'); two were put up for sale at an online auction ('An Unknown Young Man', 'An Unknown Woman'). All of them date back to the early period of Cercha's activity (1809–1815); painted in watercolours or gouache on ivory, they reveal the artist's proficiency in painting techniques and follow English miniatures in style.